

Dato: 29.10.2019 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: J.post ID:
29.10.2019 18/10143 19/231763
Saksbehandler: Arthur Wøhni
Saksansvarlig: Astri Taklo

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Formannskapet	12.11.2019	193/19
Kommunestyret	27.11.2019	133/19

Byvekstavtale 2019-2029 – fremforhandlet forslag til avtale

Kommunestyret-27.11.2019- 133/19

Vedtak:

1. Bærum kommune slutter seg til fremforhandlet Byvekstavtale 2019-2029, datert 26.06.2019, mellom Oslo kommune, Bærum kommune, Skedsmo kommune, Oppegård kommune, Akershus fylkeskommune og Staten.
2. Bærum deltar i den politiske styringsgruppen med ordfører.
3. Kommunedirektøren gis fullmakt til å utnevne representant til den administrative
4. koordineringsgruppen.

Protokolltilførsel fra Kjell Ole Heggland (Pp):

Byvekstavtalen med Oslo synes å bryte med de etiske retningslinjene for folkevalgte i Bærum kommune, samt grunnleggende prinsipper for lokaldemokratiet nedfelt i kommuneloven og plan-og bygningsloven.

Formannskapet-12.11.2019- 193/19

Innstilling:

1. Bærum kommune slutter seg til fremforhandlet Byvekstavtale 2019-2029, datert 26.06.2019, mellom Oslo kommune, Bærum kommune, Skedsmo kommune, Oppegård kommune, Akershus fylkeskommune og Staten.
2. Bærum deltar i den politiske styringsgruppen med ordfører.
3. Kommunedirektøren gis fullmakt til å utnevne representant til den administrative koordineringsgruppen.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Bærum kommune slutter seg til fremforhandlet Byvekstavtale 2019-2029, datert 26.06.2019, mellom Oslo kommune, Bærum kommune, Skedsmo kommune, Oppegård kommune,

Akershus fylkeskommune og Staten.

2. Bærum deltar i den politiske styringsgruppen med ordfører.
3. Kommunedirektøren gis fullmakt til å utnevne representant til den administrative koordineringsgruppen.

SAKEN I KORTE TREKK

Kommunedirektøren redegjør i saken for resultatet av forhandlingene om en byvekstavtale for Oslo og Akershus. Saken beskriver innholdet i fremforhandlet avtale, og hvilke forpliktelser avtalen medfører for avtalepartene, og hva avtalepartene vil få igjen gjennom avtalen. Kommunedirektøren tilrår at Bærum kommunene slutter seg til fremforhandlet avtale.

Bærum kommune ble våren 2018 invitert til å delta i forhandlingene om en byvekstavtale for Osloområdet. Formannskapet ga mandat for forhandlinger i møte den 19.6.18. Gjennom høsten 2018 og våren 2019 har det vært tilsammen 8 møter i administrativt forhandlingsutvalg. Formannskapet fikk en orientering om status den 26/2-19 i sak 033/19.

Avtalepartene i byvekstavtalen er Staten ved Samferdselsdepartementet (SD) og Kommunal og moderniseringsdepartementet (KMD), Akershus fylkeskommune og kommunene Oslo, Bærum, Skedsmo og Oppegård.

Den 17. juni 2019 kom man i administrativt forhandlingsutvalg fram til enighet om en avtaletekst som 26. juni 2019 ble underskrevet av partene og overlevert politisk styringsgruppe for byvekstavtalen for videre behandling. Kommunedirektøren underskrev på vegne av Bærum kommune. Den fremforhandlede avtalen skal behandles av Fylkesutvalget i Akershus, Oslo bystyre og kommunestyrene i Bærum, Skedsmo og Oppegård før regjeringen som siste instans slutter seg til avtalen.

Formål og bakgrunn

Byvekstavtalene har som formål å bidra til reduserte klimagassutslipp fra vegtrafikken slik at Norge når målene i klimaforliket og internasjonale forpliktelser på klimaområdet. Gjennom byvekstavtalene, som tilbys de ni største byområdene, inngår stat, fylkeskommuner og kommuner et forpliktende samarbeid om å finansiere et mer miljøvennlig transporttilbud i storbyområdene. Kommuner og fylkeskommuner som inngår byvekstavgifter med staten, skal sørge for en arealbruk i sine byområder som blant annet bygger opp under statens investeringer i kollektivtransport, sykling og gange.

Byvekstavtalene utarbeides etter forhandlinger der finansiering av transport- og miljøtiltak, og spesielt tilrettelegging for kollektivtrafikk, sykkel og gange, er viktige temaer. Avtalene består av en rekke tiltak og virkemidler som bompengefinansierte bypakker (for denne byvekstavtalen Oslopakke 3), midler til veg og jernbane, arealtiltak, belønningsmidler og ordningen med statlig delfinansiering av store kollektivprosjekter (50/50-ordningen). Partene i byvekstavtalene forplikter seg til å bidra med finansiering og tiltak på sine ansvarsområder. Kommuner og fylkeskommuner forplikter seg samtidig til å sørge for en arealbruk i byområdene som øker kollektivbruken og gjør det enklere og mer attraktivt å være syklist og fotgjenger.

Den nasjonale målsettingen er at byvekstavtaler mellom staten, regionale myndigheter og kommunene vil utvikle tilbud om effektiv og miljøvennlig transport samtidig som det utvikles en arealbruk som gir gode byer og nærmiljø med redusert behov for transport i hverdagen og reduserte klimagassutslipp. Avtalene skal gi et økonomisk insentiv for å sikre at veksten i persontransporten i byområder tas med kollektiv, sykkel og gange (nullvekstmålet). Avtalen setter krav om en regional areal- og transportplan i tråd med nullvekstmålet for persontransport. Den regionale planen skal følges opp med lokale planer.

Byvekstavtale for Oslo og Akershus:

Det ble i januar 2017 inngått en bymiljøavtale for Oslo og Akershus, og i september samme år inngått byutviklingsavtale for Oslo og Akershus. I disse avtalene er Akershus fylkeskommune avtalepart sammen med Oslo og staten.

Bymiljøavtalen inngått i 2017 kan grovt sett betegnes som en avtale om finansiering og drift av store samferdselstiltak, der staten yter betydelig bidrag. Byutviklingsavtalen tok i større grad inn arealdimensjonen, men uten at kommunene som arealmyndighet ble brakt inn, utenom Oslo kommune som også er fylkeskommune. Byutviklingsavtalen baserer seg i hovedsak på den regionale planen for areal- og transport for Oslo og Akershus (2015), som er politisk behandlet i alle kommunene.

Utviklingen i omegnskommunene til storbyene har stor betydning for det framtidige transportbehovet. I april 2018 inviterte derfor Samferdselsdepartementet i samråd med Kommunal- og regionaldepartementet Bærum, Skedsmo og Oppegård kommuner til å bli parter i byvekstavtalen. I invitasjonen til forhandling om byvekstavtale la Samferdselsdepartementet vekt på at de tre kommunene er viktige når man skal komme fram til gode areal- og transportløsninger, og at deltakelse vil innebære forpliktelser for alle parter som deltar.

Fra Bærum side har ordfører og kommunaldirektør for samfunn utgjort forhandlingsdelegasjonen

Tidligere politisk behandling

Kommunedirektøren redegjorde for byvekstforhandlinger i saken «Byvekstavtale Oslo og Akershus - oppstart av forhandlinger» J Post 18/124879 og Formannskapet vedtok 19.6.2018 følgende:

1. Bærum kommune deltar i forhandlinger om byvekstavtale.
2. Bærum deltar i den politiske styringsgruppen med ordfører.
3. I den administrative forhandlingsgruppen deltar kommunaldirektør for samfunn. Ordfører deltar i den administrative gruppen ved behov.
4. Resultatet etter forhandlingene legges frem til behandling i Kommunestyret før avtale inngås.

Formannskapet behandlet 26/2-19 med orientering om status for byvekstforhandlingene, herunder ett kunnskapsgrunnlag (J Post ID 19/37251). Kommunestyret behandlet 19/6-19 en orientering om status for Fornebubanen, avtale om grunneierbidrag, byvekstavtale og utbyggingsavtaler sosial infrastruktur (J Post ID 19/122443).

Avtalens innhold

Fra statens side er det klart uttrykt at de vil legge byvekstavtale til grunn for statens bidrag til store kollektivsatsingene i storbyområdene - den såkalte 50/50-ordningen. Innenfor de rammer som er

avsatt i Nasjonal transportplan, forplikter staten seg til å bidra med inntil 50 % av kostnadene til de større kollektivtiltakene. Avtalen for Oslo og Akershus omfatter Fornebu-banen og så ny t-banetunell i Oslo sentrum, mens bane-/kollektivløsning på Nedre Romerike, samt nytt signal- og sikringsanlegg for T-banen i Oslo vil være tema ved revideringen av avtalen.

Fastsettelse av statens bidrag til Fornebu-banen har vært et krevende punkt i innspurten av forhandlingene. Gjennomført kvalitetssikring (KS2) for Fornebu-banen viser en kostnadsøkning på om lag 2,3 mrd.kr og en forlenget byggetid på 1-1,5 år. Kostnadene er nå beregnet til 16,2 mrd. 2018-kr.

Fylkestinget i Akershus har 17.06.19 vedtatt den økonomiske styringsrammen for Fornebu-banen på 16,2 mrd 2018-kr, under forutsetning av at staten bidrag med 50% av nærmere definert kostnadsramme. Oslos bystyre behandlet en tilsvarende sak 04.09.19.

Staten vil dekke inntil halvparten av styringsrammen (P50) til Fornebu-banen på bakgrunn av kvalitetssikring KS2, i tråd med inngått Bymiljøavtale fra 2017. Statens bidrag er knyttet til kollektivtransporttraséen mellom Fornebu og Majorstuen, inkludert tilhørende stasjoner, hensettingsanlegg for vogner på Fornebu og signalanlegg på strekningen Fornebu – Majorstuen. Oslo kommune og Akershus fylkeskommune er ansvarlige for basestasjonens elementer ut over hensettingsanlegg (vaskehall, verkstedspor og hjuldreiningshall).

Den lokale finansieringen vil bli dekket gjennom bompengemidler, private midler (grunneierbidrag) og billettinntekter fra kollektivtransporten.

I Akershus fylkestings behandling av finansieringsbeslutning av Fornebu-banen 17. juni 2019.

Saksfremlegget redegjorde for følgende finansiering:

Statlig tilskudd 7,94 mrd 2018-kr (50 % av 16,2 mrd. kr fratrukket 321 mill. kr for kostnader til vaskehall, verkstedspor og hjuldreiningshall).

Lokalt bidrag, totalt 8,26 mrd. 2018-kr, fordeler seg på følgende finansieringskilder:

Grunneierbidrag 2,778 mrd. 2018-kr

Økte billettpriser/bidrag fra Ruters økonomi 474 mill. 2019-kr

Lokale bidrag (bompenger) 5,008 mrd. 2018-kr

Det statlige bidraget fastsettes først etter at den fremforhandlede avtalen er lokalpolitisk vedtatt.

Avtalen er bygget opp slik at det angis prosess og forutsetninger for bearbeiding og endelig fastsetting av kostnadsrammen fra KS2-rapporten. Partene skal sammen komme til enighet om helhetlig ramme som grunnlag for å fastsette det endelige statlige bidraget.

Oslo kommune, Akershus fylkeskommune, Bærum, Skedsmo og Oppegård kommuner må alle fatte vedtak om tilslutning til fremforhandlet avtale før staten kan sluttbehandle avtalen. Avtalen blir/vil bli behandlet i:

Akershus fylkeskommune, Fylkestinget 25.november 2019

Oslo kommune, Bystyret 13.november 2019

Nye Lillestrøm kommune (Skedsmo kommune), Kommunestyret 25. november 2019

Oppegård kommune, Kommunestyret 23. september 2019

Avtalen vil ha avgjørende betydning for vedtak om bygging av Fornebu-banen og for å fastsette de økonomiske rammene for andre tiltak på samferdselssiden.

Forhandlingene har også omfattet statens bidrag til «belønningsordningen» - som er en statlig medfinansiering på 3,5 mrd. kr. til fylkeskommunens drift og investeringer i kollektivtrafikken i avtaleperioden 2019-2029. Videre inngår det i forhandlingene bidrag til gang, sykkel- og kollektivtiltak langs riksveg på 4,7 mrd. kr, samt 318 mill. kr. til utvikling av stasjoner og knutepunkt i avtaleperioden.

23. august 2019 la Regjeringen frem en avtale om reduksjon av bompenger og økt tilskudd til kollektivtrafikk. De signalene som denne bompengeavtalen innebærer er ikke avklart og konkretisert gjennom noe tilbud fra staten som de lokale partene kan ta stilling. De lokale partene har lagt gjeldende fremforhandlede byvekstavtale til grunn for sin behandling av byvekstavtalen.

Styringssystem

Underveis i avtaleperioden (2019-2029) skal prosjekter og tiltak prioriteres av avtalepartene gjennom porteføljestyring, dvs. på grunnlag av en helhetlig vurdering basert på måloppfyllelse, disponible midler, samfunnsøkonomisk lønnsomhet, planstatus og kapasitet på planlegging og gjennomføring.

Politisk styringsgruppe ledes av en statssekretær fra Samferdselsdepartementet. Øvrige medlemmer er representanter for politisk ledelse i Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Oslo kommune, Akershus fylkeskommune, Bærum kommune, Skedsmo kommune og Oppegård kommune. Den politiske styringsgruppe skal behandle fireårige handlingsprogram og årlige budsjetter for byvekstavtalen.

Administrativ koordineringsgruppe er ansvarlig for å fremme forslag til fireårig handlingsprogram og årlige budsjetter for byvekstavtalen. Handlingsprogrammet behandles av den politiske styringsgruppen for byvekstavtalen. Staten representeres av Statens vegvesen, som leder gruppen, og av Jernbanedirektoratet og Fylkesmannen i Oslo og Viken. Deltakelse fra de lokale partene, Akershus fylkeskommune, Oslo kommune, Oppegård kommune, Skedsmo kommune og Bærum kommune avgjøres av de lokale partene selv.

Oslopakke 3 er en del av byvekstavtalen. Styringen av Oslopakke 3 består slik den er i dag inntil det eventuelt skulle bli enighet om noe annet. Styringsgruppen for Oslopakke 3 består av vegdirektøren, byråd for miljø og samferdsel i Oslo, fylkesordføreren i Akershus og jernbanedirektøren.

Kommunedirektøres vurdering

Gjennom vedtak om å inngå byvekstsavtalene og i de tilhørende finansieringsvedtakene først i Oslo og Akershus og deretter regjeringsbeslutning, vil finansiering av Fornebu-banen være sikret og grunnlaget for å starte bygging er tilstede.

En godkjent byvekstavtale er en forutsetning for de statlige bidragene som avtalen omhandler særlig knyttet til Fornebu-banen.

Kommunens forpliktelser gjennom avtalen er knyttet til arealbruk, ikke til økonomiske bidrag. Avtalen har ingen konsekvenser for den kommunale budsjettbehandlingen.

De tre kommunene vil fremover arbeide sammen for en tettere integrering mellom de to styringssystemene i hhv Oslopakke 3 og Byvekstavtalen for å sikre at kommunene som arealmyndighet sikres større reell innflytelse over prioriteringene i Oslopakke 3.

Avtalen har et tydelig fokus på arealutnyttelse nært kollektivknutepunkt, men gjentar i hovedsak de forpliktelsene som allerede følger av den regionale planen for areal og transport og eksisterende bymiljøavtale og byutviklingsavtale. Både Akershus fylkeskommune, Oslo kommune og kommunene i Akershus har sluttet seg til den regionale planen for areal og transport.

Avtalen omtaler behovet for en kommunal parkeringspolitikk som bidrar til å nå målet om nullvekst i persontransport med bil. Kommunedirektøren vurderer at avtalen gjentar forpliktelser til å vurdere restriktive og stimulerende tiltak kommunen har gjennom regional plan for areal og transport. Kommunedirektøren vil i 2020 legge frem forslag til en parkeringsstrategi.

Kommunedirektøren oppfatter at kommunens arealstrategi (knutepunktstrategi), klimastrategi, mobilitetsstrategi og sykkelstrategi utgjør et godt grunnlag for å kunne møte avtalens forventninger til kommunens arealplanlegging. Midlene i avtalen fordeles blant annet gjennom behandling av fylkeskommunens handlingsprogram for samferdsel og i byvekstavtalens porteføljestyring. Innspill til disse skjer på grunnlag av kommunens helhetlige planer og handlingsprogram for mobilitet og

transport. Kommunens vedtatte strategier for areal, mobilitet og transport utgjør et godt grunnlag også for dette arbeidet. Deltakelse i styringsorganene for byvekstavtalen vil gi innflytelse og påvirkningsmuligheter i årene fremover, både når det gjelder gjeldende avtale og ved reforhandling av avtalen.

Kommunedirektøren tilrår for øvrig at kommunestyret re-oppnevner ordfører som representant i den politiske styringsgruppen, og at kommunedirektøren gis fullmakt til å utnevne representant til den administrative koordineringsgruppen

Kommunedirektøren vil også understreke avtalens betydning som et rammeverk for videreutvikling av langsiktig, forpliktende samarbeid mellom stat, fylkeskommune og kommunene, der partene samordner seg i tid og innhold. Forpliktelsene og prinsippene som beskrives i kap. 3 «Forpliktende fellesskap om planlegging og utvikling av knutepunktområder», er et godt utgangspunkt for forbedringer knyttet til videre samarbeid.

Vedlegg:

DEL TO MER OM SAKEN

4670964

Signert utkast til Byvekstavtale 26.6.2019

4671019

Vedlegg 1-5

4671020

Behandlingen i møtet 27.11.2019 Kommunestyret

Votering:

Innstillingen ble vedtatt mot 6 stemmer (4Frp, 1Pp, 1R).

Kommunestyret-27.11.2019- 133/19:

Vedtak:

1. Bærum kommune slutter seg til fremforhandlet Byvekstavtale 2019-2029, datert 26.06.2019, mellom Oslo kommune, Bærum kommune, Skedsmo kommune, Oppegård kommune, Akershus fylkeskommune og Staten.
2. Bærum deltar i den politiske styringsgruppen med ordfører.
3. Kommunedirektøren gis fullmakt til å utnevne representant til den administrative
4. koordineringsgruppen.

Protokolltilførsel fra Kjell Ole Heggland (Pp):

Byvekstavtalen med Oslo synes å bryte med de etiske retningslinjene for folkevalgte i Bærum kommune, samt grunnleggende prinsipper for lokaldemokratiet nedfelt i kommuneloven og plan-og bygningsloven.

Behandlingen i møtet 12.11.2019 Formannskapet

Votering:

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble vedtatt mot 2 stemmer (1Frp, 1R).

Formannskapet-12.11.2019- 193/19:

Innstilling:

1. Bærum kommune slutter seg til fremforhandlet Byvekstavtale 2019-2029, datert 26.06.2019, mellom Oslo kommune, Bærum kommune, Skedsmo kommune, Oppegård kommune, Akershus fylkeskommune og Staten.
2. Bærum deltar i den politiske styringsgruppen med ordfører.
3. Kommunedirektøren gis fullmakt til å utnevne representant til den administrative koordineringsgruppen.